

комерційних зв'язків, розвиток об'єктів дорожньої інфраструктури (АЗС, пункти харчування, магазинів тощо), що активізує розвиток агломерацій в даному напрямку.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Кучабський О. Великі міста та англомеації в системі адміністративно-територіального устрою України [Електронний ресурс] // Державне управління та місцеве самоврядування. – 210. №1. Режим доступу : [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01\(4\)/10kogtuu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01(4)/10kogtuu.pdf) (дата звернення 23.04.2019).
2. Олейник В., Тодоров В. Развитие городских агломераций на современном этапе в Украине // *Часопис соціально-економічної географії*. – 2014. Вип. 17 (2). – С. 100-102.
3. Биченко Л. А. Управління соціально-економічним розвитком міських агломерацій // *Економіка і держава*. – 2011. – № 3. – С. 92-93.
4. Ліщинський І. Нова економічна географія та альтернативні концепції агломерації виробництва // *Журнал європейської економіки*. – 2009.
5. Осипов В. М., Кукош М. С. Конкурентоспроможність міських агломерацій: світові тренди та перспективи формування в Україні // *Економічні інновації: Зб. наук. пр.* – Одеса, 2014. – Вип. 57. – С. 283-296.
6. Осипов В. М., Парасюк І. Л., Ворожейкін О. О. Особливості стратегування економічного розвитку агломерацій в Україні // *Стратегічні пріоритети*. – 2012. – № 3 (24). – С. 82-86.

Козирєва Н. В., канд. філос. наук, доц.,

Абраменко Р. В., студент,

факультет архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ПОЛІТИКА ЯК ФЕНОМЕН СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Поняття «політика» (від грец. *політікῆ* – діяльність самоуправління у полісі – місті-державі) поступово в процесі історичного розвитку суспільства набуває значення «мистецтва управління» суспільством або державою. Головним об'єктом політики вважається влада. Влада як суспільне явище виникає разом із формуванням людського суспільства й є його необхідним, невід'ємним елементом. Поява влади спричиняється нагальними потребами самозбереження первісного соціуму, природною закономірністю щодо продовження людського роду, звичайними (природними) змінами соціальної структури суспільства, що поступово розвивалося, потребами в колективному (суспільному) характері праці, персональними перевагами людей у певних сферах життя. З одного боку, політика поступово стає управлінською діяльністю стратегічного рівня (якщо мати на увазі сучасне суспільство) щодо зовнішніх стосунків і взаємодій, зокрема, це такі інструменти і методи, як дипломатія, зовнішньоекономічна та міграційна політика, співпраця в глобальних проектах та міжнародна співпраця тощо; а з іншого, – внутрішня політика

держави, політика сталого соціально-економічного розвитку, соціальна та гуманітарна політика, інноваційна політика і т. ін. [1; 3–5].

Отже, термін «політика» має грецьке походження. У своєму первісному (давньогрецькому) розумінні цей термін означав «заняття важливими справами» для великих соціальних груп людей, мистецтво управління державою. Специфічна особливість політичної сфери життя суспільства впливає ще за ранніх етапів «боротьби» родів і племен за власне існування. У межах виникаючих впливових соціальних структур не просто окреслити власне політичну діяльність. Проте, точно можна сказати, що елементи політики виникають тоді, коли кожний окремих член суспільства починає усвідомлювати джерела свого існування [3–4].

Набуваючи практичних знань, збагачуючись матеріально й духовно, людина починає усвідомлювати себе суб'єктом суспільної дії. Звичайна потреба в спілкуванні з іншими людьми зумовлювала створення соціальних груп з конкретними професійними (землеробськими, ремісничими, комерційними, релігійними, військовими, мистецькими тощо) інтересами. Перші міста-держави визначають оригінальний спосіб існування і, водночас, формальні межі нової, політичної форми організації життя людей, призначеної узгодити професійні інтереси мікро- та макрогруп, які з'являються на цьому етапі розвитку людського суспільства. Відтак, політика й політична діяльність виникають у зв'язку з необхідністю узгоджувати, підпорядковувати інтереси окремих груп населення головному загальному інтересові: збереженню цілісності розшарованого суспільства, яке без централізованого управління та охорони правопорядку було приреченим на самознищення. За тих історичних умов політика – це ще мистецтво, а не наука, що стосується задоволення інтересів виникаючих в той час соціальних станів, релігійних громад, зрештою, суспільства загалом (в сучасному розумінні – держави) [3–4].

В широкому розумінні під «політикою» розуміють цілком осмислену, визначену частину, програму або напрям зазначеної вище діяльності, сукупність, механізмів, соціальних технологій, засобів (інструментів) та методів для реалізації певних стратегічних інтересів задля досягнення бажаних (визначених) суб'єктами політичного процесу (влада та народ як джерело влади) цілей у певному соціальному середовищі (державі). Політикою позначають процес прийняття рішень, а також поведінку в суспільно-державних установах.

Політика має складну внутрішню структуру, вона включає:

- політичну ідеологію й політичну психологію;
- сферу політичних відносин;
- політичні організації та установи, цілі, зміст і методи їхньої діяльності;
- політичну культуру, політичні погляди й теорії.

Політика виконує різноманітні функції, зокрема, в політології прийнято виокремлювати такі функції:

– організаційну – стосується забезпечення умов для практичної участі громадян, партій, соціальних груп тощо у формуванні та роботі органів влади;

– комунікативну – пов'язана із забезпеченням толерантних стосунків та консолідації суб'єктів політичної діяльності;

– інтегруючу – стосується розробки та включення ефективних механізмів щодо об'єднання дієвих суспільних сил на вирішення нагальних економічних, соціальних, політичних та ін. проблем;

– управлінську – спрямовує діяльність соціальних груп на створення ефективних регулятивних механізмів суспільного життя;

– соціально-економічну – пов'язана із створенням нормативно-правових умов для найбільш ефективного функціонування економіки та забезпечення визначених Конституцією соціальних гарантій для населення;

– культурно-виховну – стосується створення сучасної системи доступної й якісної освіти та ін. [3–4].

Політика реалізується в суспільстві засобами влади, до якої причетні три гілки органів державної влади, органи місцевого самоврядування, політичні партії й інші суспільні організації, асоціації та рухи, політичні лідери, засоби масової інформації (так звана «четверта гілка влади») тощо.

Цікавим можна вважати те, що регуляторні можливості політики часто спрямовуються в суспільстві, що прагне ринкових відносин, й на сферу економіки. Пояснюється це матеріалістичною точкою зору, що ніби-то матеріальний інтерес проявляється в концентрованому вигляді в політиці, тобто, що політика насправді виражає сутність економіки. Проте, цю точку зору, на наш погляд, не можна абсолютизувати. Взаємодію економіки і політики необхідно розглядати діалектично, зокрема, враховуючи конкретно-історичний характер розвитку цих явищ суспільного життя (так званий «дикий капіталізм» і сучасне розвинуте ринкове суспільство).

Політика проникає майже в усі сфери соціального життя, відтак, будь-яка проблема набуває політичного забарвлення, якщо її розуміння чи вирішення торкається життєвих інтересів держави, націй, партій тощо. Тому у зв'язку з цим з'являються поняття «науково-технічна політика», «культурна політика», «гуманітарна політика», «соціально-економічна політика» тощо.

Надзвичайно складним і розмаїтим явищем суспільства є його політичне життя. Воно охоплює всі організовані й неорганізовані форми політичної життєдіяльності людей, політичну ідеологію й психологію, політичні інститути та установи, політичні відносини та процеси, політичну поведінку тощо. Базовим, визначальним елементом політичного життя є політична система суспільства та його політична організація.

Політична система – це сукупність і механізм взаємодії державних та політичних інститутів, політичних відносин, а також політичних і правових норм.

До основних елементів структури політичної системи належать:

– держава – ядро політичної системи, сукупність установ і організацій, що здійснюють управління суспільством, виконують функції державної влади;

- суспільні організації, об'єднання, асоціації, суспільні рухи;
- партії та партійні системи [3–4].

Держава як складна соціальна система в процесі тривалого історичного розвитку отримує здатність до (а) само-розвитку, (б) само-вдосконалення, (в) само-управління, само-врядування, (г) само-достатності, (д) відкритості [2].

Усі зазначені «само-» вимагають застосування діалектики як вчення про розвиток та загальний зв'язок, тобто йдеться про «саморозвиток», що є можливим, з точки зору діалектики, за наявності двох основних протилежностей, єдність і взаємодія яких складає суперечність (протиріччя).

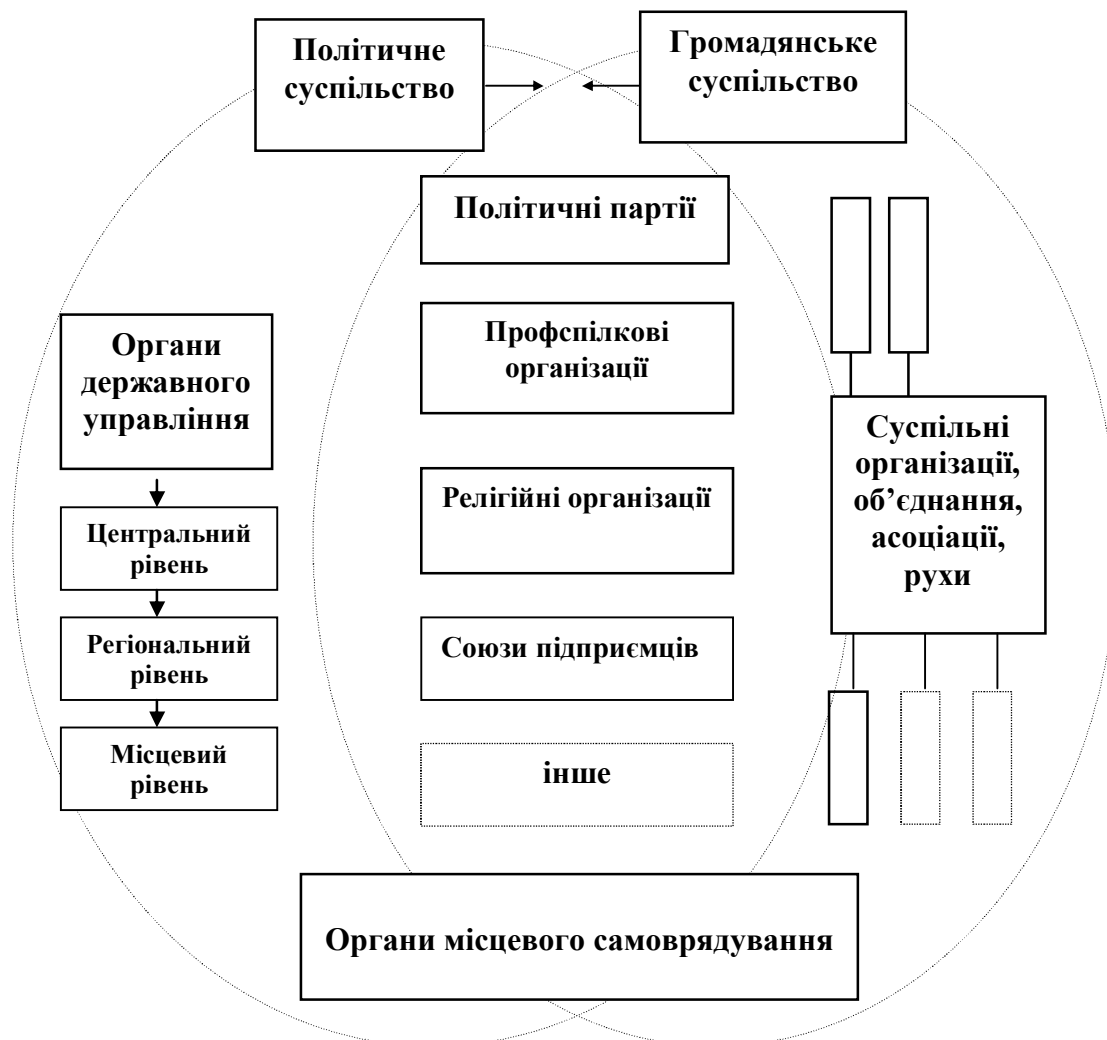

Рис. Функціональна модель сучасної держави

«Суспільство» як певна спільнота територіально організованих людей і «держави», на думку окремих науковців, початково були тотожними або

близькими по смислу поняттями. Держава на перших сходинках свого розвитку становить собою «політичне суспільство», а люди вбачаються «політичними істотами» (Арістотель) [2].

З появою ринкового суспільства та специфічних ринкових відносин, що активно впроваджувались у дійсність, викликає необхідність для утвердження громадянського суспільства, як потужної противаги політичному суспільству, під яким розуміється сукупність звичайних (природних) форм організації життєдіяльності громадян, що покликані забезпечити задоволення їхніх потреб й інтересів (див рис.).

Основні завдання громадського суспільства полягали в наступному:

- захист прав власності громадян;
- захист прав і свобод кожного пересічного громадянина;
- забезпечення реалізації принципу справедливості;
- забезпечення правосуддя, невтручання державних органів в особисте життя громадянина [2].

Основними засадничими ідеями, на яких ґрунтується політика сучасної держави і її «функціональна модель», є такі положення [там само]:

– розвинуті політичне та громадянське суспільство – це об'єктивна необхідність для реалізації *саморозвитку, самовдосконалення, самоуправління, відносної самодостатності, відкритості держави* тощо;

– розподіл, розмежування трьох гілок єдиної в своїй сутності влади (законодавчої, виконавчої та судової) слід вважати обов'язковим для забезпечення, *по-перше*, урівноваження влади, *по-друге*, унеможливлення кризи чи паралічу влади за визначеної системи стримувань і противаг, *по-третє*, унеможливлення зосередження влади в одних руках, тобто узурпації влади;

– вирішення суперечності (забезпечення гармонії) сильних *вертикалі* влади (виконавча влада) та *горизонталі* публічного управління (міське самоврядування) є необхідним і можливим для вирішення шляхом чіткого визначення (розподілу) їхніх функцій.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Андрущенко В. П. Сучасна соціальна філософія / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. – Київ : Генеза, 1996. – 368 с.

2. Корженко В. В. Теоретико-методологічні засади наукових досліджень в галузі держ. упр. : [Монографія] / В. В. Корженко, Н. С. Корабльова та ін.; за заг. ред. В. В. Корженка. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. – 495 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/5ebd2ce6-7abf-4b84-9d9e-387384cf2d29.pdf

3. Політологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/15970122/politologiya/politika_suspilne_yavische

4. Філософія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/14990528/filosofiya/politika_yavische_suspilnogo_zhittya

5. Філософський енциклопедичний словник / Ред. кол.; В. І. Шинкарук (голова редкол.). – Київ : «Абрис», 2002. – 744 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

Кудрявцев О. Ю., канд. політ. наук, доц.,
Дащенко А. С., магістрант,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ПЕРСПЕКТИВА ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

На скільки вистачить запасів основних корисних копалин, які використовуються для вироблення електричної енергії? За прогнозами вугілля залишилося на 233 року, але залишається питання про екологію; уран – 80 років, якщо Покращений версії технологій, які застосовуватимуться зараз на атомних станціях і будуть припинено виробництво зброї, то ці запаси можна буде розтягнути на набагато більший термін; природний газ – 53 роки. Щоб забезпечити в бедующем населення електроенергії потрібно застосовувати такі заходи: скорочувати кількість споживання електроенергії, «розтягувати» корисні копалини, що використовуються в енергетиці або впроваджувати масштабне використання невичерпних джерела енергії, які дала сама природа таких як енергія сонця, енергія вітру, сила води, тепло землі.

Впровадження перерахованих вище джерел енергії може вирішити багато проблем з забрудненням навколишнього середовища. Так, вони вирішуватися не все і можуть з'являться інші, але все ж зменшить їх кількість і масштаби.

До недоліків цих видів енергії для застосування на території України можна віднести брак грошових ресурсів, а не рівномірність розподілу, клімат і зміни пір року.

Актуальність переходу до альтернативних джерел енергії можна розглядати в декількох сторін:

- екологічна в глобальних масштабах: видобуток та використання традиційних видів «палив» веде до неминуче зміни клімату.
- економічна: при переході на альтернативні джерела в енергетиці зберегти природні ресурси; вартість енергії буде значно менше; безмежні джерела;
- соціальна: так як чисельність населення зростає, все складніше знайти місця для будівництва електростанцій, де виробництво рентабельно і безпечно.

Істотним недоліком для енергії вітру і енергії сонця є їх стохастичний характер і, звідси, необхідність акумулювання, яке в даний час можливо тільки в невеликих кількостях.

Основними проблемами впровадження вітрової та сонячної енергетики на території України є впровадження технічних і технологічних інновацій,